

Občanská hnutí, založená na crowdfundingově financovaných studiích, mohou hrát mnohem silnější roli v procesech společné tvůrčí činnosti, a to formulováním dobře zdokumentované kritiky vládních plánů a předložením dobře navržených alternativních koncepcí. Tímto způsobem se v Antverpách podařilo občanským hnutím přimět, aby se vládní projekt týkající se dokončení silničního okruhu, drasticky změnil.

Popis problému

Plánování mobility v novém stylu je stále více založeno na společných tvůrčích procesech, do kterých jsou zapojeny různé zainteresované strany. Aby se občanská hnutí stala rovnocenným partnerem v těchto procesech, cítí potřebu rozšířit své odborné znalosti, aby mohli analyzovat plánovací dokumenty a podkladové studie vytvořené městskými správami a jejich konzultanty a předkládat proveditelné alternativní koncepty návrhu.

Jak to funguje

Merriam Webster definuje crowdfunding jako praxi získávání finančních prostředků (jako v případě nového podniku) tím, že vyžaduje příspěvky od vel-

kého počtu lidí, zejména z online komunity. Vzhledem k tomu, že se jedná o aktivity na sociálních sítích, jde o inovativní způsob získávání finančních prostředků založený na zapojení velké účasti veřejnosti, která věří ve změnu. Crowdfunding je založen na marketingovém termínu crowdsourcing.

Lidé, kteří jsou příznivě nakloněni vývoji určitého produktu, jsou požádáni, aby darovali malé finanční obnosy, a proto se zaměřují na podporu velkých skupin lidí. Akce crowdfunding je také způsobem, jak přilákat pozornost lidí k určitému produktu a jeho výrobcí.

V souvislosti s městskou mobilitou je rozvoj nových koncepcí mobility založen na crowdsourcingu, což je nový způsob, jak přilákat pozornost občanů k alternativním plánům nebo projektům, a také způsob, jak posílit rozvoj těchto alternativ tím, že k tomu vybírá dodatečné finanční zdroje.

Výhody - a pro koho jsou

Crowdsourcing znamená, že spotřebitelé určují, jak bude produkt, který je stále ve fázi vývoje, nakonec vypadat, které marketingové koncepty stojí za to. To je také to, na čem spočívá crowdfunding. Kromě dostupnosti finanč-

pic. 1: Srovnávací přehled o druhé výzvě crowdfundingového financování v Antverpách - výsledky za tři týdny v místě setkání občanů Ringlandu. Zdroj: Ringlang.be (2018)

ních prostředků, které vyplývají z úspěšné kampaně crowdfundingu, může občanské hnutí vyzvat občany, aby vyjádřili svou podporu projektu nebo činnosti občanského hnutí. Jasným přínosem může být posílení postavení občanských hnutí v procesu kreativního plánování. Nakonec může být prohloubením a zvýšením know-how o dopadech různých řešení mobility posílena kvalita procesu plánování, což je přínosem pro všechny zúčastněné partnery.

Důvěryhodnost, spoluvytváření

Důvěryhodnost občanských hnutí vzrůstá, pokud velký počet občanů projeví svou podporu darováním peněz (i malých částek). Výsledky studie zvyšují znalostní základnu občanských hnutí a umožňují jim být rovnocennějšími partnery správních úřadů v dílčích tvůrčích workshopech a setkáních s politiky v rámci vyjednávacího procesu, na kterém projekty a alternativy projektů podporují. Kvalitní plánovací proces může vyhrát díky argumentům založených na datech a diskuzím mezi partnery než na opozici založené na sloganech.

Právní rámec

Právní rámce pro crowdfunding se liší stát od státu. Rozlišujeme různé typy legálních crowdfundingových platform:

- platformy, na kterých veřejnost přispívá na projekt nebo společnost / organizaci,
- platformy, na kterých veřejnost ukládá peníze za účelem obdržení protiplnění za určitý druh (kopie díla, obchodní dar, ...), který je obecně nižší než vložená částka,
- platformy, na kterých veřejnost investuje do obchodní společnosti, a to buď prostřednictvím úvěru nebo kapitálového příspěvku s cílem získat možný zisk.

V případě, který je popsán v tomto inovačním přehledu, se použije první, z právního hlediska nejméně komplikovaná forma.

pic. 2 Alternativní návrh silničního okruhu v Antverpách iniciovaný hnutím občanů a zohledněný v procesu plánování vlády a města, založený na studii pořizené díky crowdfundingu. Zdroj: Ringlang.be (2016)

Politické možnosti pro města

Občanské hnutí využívá nástroje crowdfundingu k "odemknutí" situace, kdy se zdá, že běžný přístup řídicích orgánů k projektovému procesu selhává, často z důvodu složitosti kontextu problému. Když mohou hnutí občanů zaujmout silnější postoje díky silnějším argumentům založeným na studijní práci, města mají větší výhodu v tom, že se rozhodnou pro společné tvůrčí procesy, v součinnosti s hnutími občanů namísto konfrontace.

V některých městech jsou podporovány platformy pro crowdfunding. Např. město Gent má v rámci své politiky platformu crowdfundingu, jejímž cílem je apelovat na své obyvatele a další zainteresované strany, aby se angažovali a solidárně spolupracovali na tom, aby město společně tvořili.

Prostřednictvím platformy jsou vybírány nápady, výzvy k podpoře a v některých případech spolufinancování městem.

V Antverpách se občanské hnutí chopilo iniciativy a zahájilo výzvu k financování formou crowdfundingu nezávisle.

Dobrá/špatná praxe (krátké příklady)

V případě Antverp se jedno z občanských hnutí - tzv. Ringland - postavilo proti projektu vládou prosazovaného silničního okruhu a zahájilo alternativní koncepci návrhu. Prostřednictvím pravidelných akcí běžně používaných hnutími občanů (slyšení, korespondence, tiskové konference, pouliční akce, bezplatný festival populární hudby, právní opora,...) podpora jejich alternativního pohledu na projekt neustále roste. Jako další krok se rozhodli spustit výzvu k financování čtyř studií, které byly zaměřeny na posílení a prohloubení koncepce alternativního návrhu více do detailu. Konečným cílem bylo přesvědčit vládu, aby své plány přizpůsobila co nejlépe návrhu občanských hnutí. Výzva byla zahájena prostřednictvím sociálních médií (twitter, Facebook), konkrétně adresovaných dopisů a také při masových aktivitách organizovaných hnutím občanů, které byly svolány proto, aby se postavily proti vládnímu projektu a podporovaly alternativní koncepci.

Cílová částka ve výši 100 000 EUR byla dosažena během krátké doby šesti týdnů, což Ringlandu umožnilo pověřit specializované výzkumné ústavy a poradenské skupiny, aby vytvořily čtyři studie:

- Dopravně inženýrská studie proveditelnosti o zahloubení a zakrytí silničního okruhu a snížení jeho dopravního významu na základě nové koncepce mobility (rozdělení okruhu na paralelní systém místní rychlostní komunikace a dálnice, výstavba obchvatu mezinárodní dálnice severně od města) a dosažení snížení modal splitu automobilové dopravy o 20% do roku 2030)
- Studie dopadu na zdraví obyvatel - vládních a alternativních návrhů, která se skládá z mapovaných simulací imisí NOx a hluku v koridoru silničního okruhu.
- Studie o finanční proveditelnosti projektu občanského hnutí, včetně zakrytí celého silničního okruhu (délka), s uvedením alternativních mechanismů financování, jako je získávání hodnoty půdy, zpoplatnění silnic a režimy mýtného
- Terénní studie a urbanistická studie, která v zájmové oblasti silničního okruhu vymezuje vytvoření velkého parku a rozvoj města včetně bydlení pro více než 25.000 nových obyvatel.
- Alternativní (kompaktnější) návrh některých přestupních uzlů.
- Návrh tunelů s ohledem na jejich bezpečnost, ale také na maximální délku shora zakrytých úseků silnic.

Obě studie druhého stupně jsou orientovány na návrh. První studie již přinejmenším vedla ke změně vládního plánu jedné z nových silničních křižovatek do kompaktnější podoby. Tímto způsobem by mohla být plocha parku a místo průmyslového dědictví zachráněny před demolicí.

V roce 2018 byla zahájena nová výzva k darování s cílem financovat další dvě studie:

Časový rámeček

Typický časový rámeček pro shromažďování finančních prostředků je několik měsíců. Pravidelně se musí opakovat určitý typ propagace. Je možné opakovat výzvy k finanční podpoře (v případě Antverp po dvou letech). Výsledky studie mohou být použity v různých fázích procesu plánování projektu, např. analýza dopadu na životní prostředí, studie proveditelnosti, návrh projektu....

Náklady

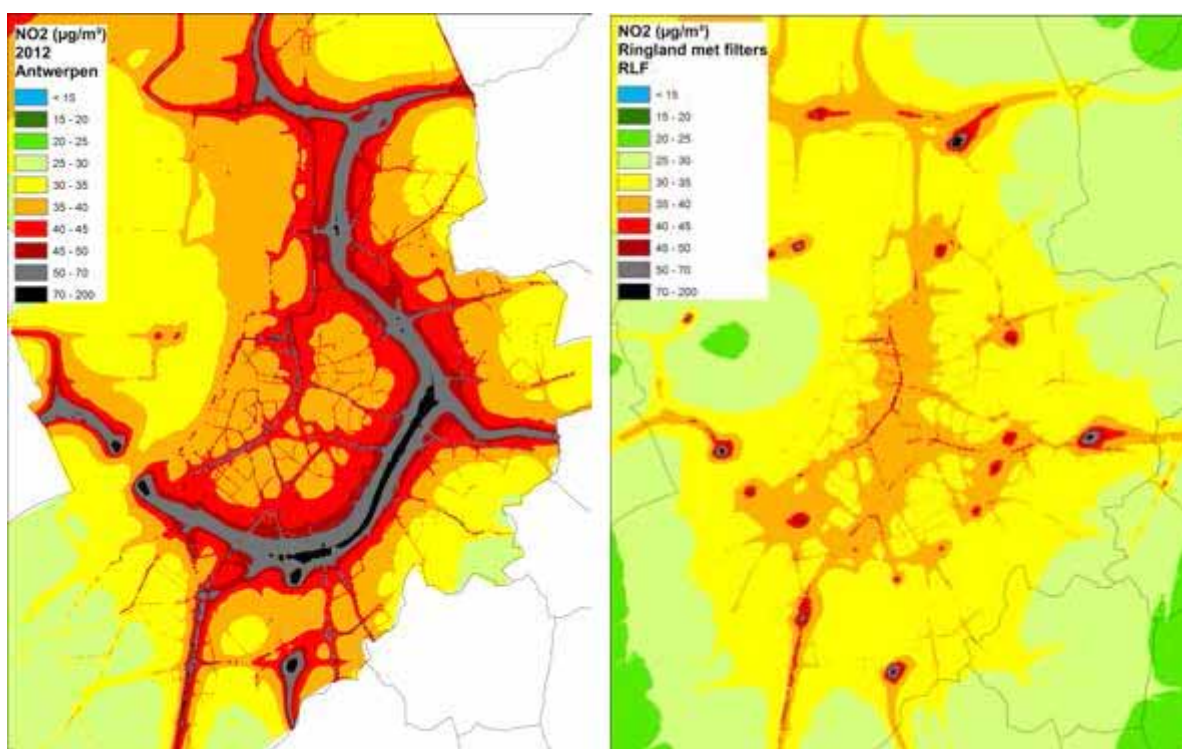
Cílem aktivity crowdfundingu je samozřejmě získat finanční prostředky, v případě Antverp se poprvé shromáždilo zhruba 100 000 EUR na čtyři studie, podruhé 60 000 EUR na dvě další studie. Lidé jsou žádáni, aby darovali malé částky, např. 20 eur. Samozřejmě byly vítány i větší částky. Náklady mohou být sníženy zapojením výzkumných ústavů, jako jsou univerzity, které se mohou podílet na studijní práci na základě vlastních zdrojů.

Otevřené otázky

Lze diskutovat o tom, do jaké míry je povinností veřejných orgánů pokrýt studijní práci pro celý SUMP a související projekty, namísto ponechání „slepých míst“ v plánování mobility, které poté musí financovat občané, kteří již platí daně - což by mělo pokrýt rozvoj veřejné infrastruktury přizpůsobené potřebám mobility ve městě.

Možný budoucí vývoj

Vzhledem k tomu, že se v mnoha městech vyvíjejí procesy plánování v rámci více kreativních přístupů, stává se důležitější zapojení zúčastněných stran s různými ambicemi a zájmy. Občanská hnutí budou konfrontována s potřebou prokázat jistou úroveň znalostí, aby se v rámci plánovacích procesů mohla stát plnohodnotnými partnery.

pic. 3 Výsledek studie financovaný crowdfundingem ukazuje emise NO2 související se současným provozem a infrastrukturou (vlevo) v Antverpách a po pokrytí silničního okruhu a návrhu restrukturalizace dopravy zahájeného občanským hnutím. Zdroj: Ringlang.be a VITO (2016)

Jak a kde to zapadá do SUMP?

Studie financované crowdfundingem mohou být užitečné v jakémkoli kroku SUMP, kde dochází k diskusním střetům nebo rozporům mezi hnutími občanů a běžícím plánovacím přístupem vedeným městem nebo jinými aktéry v oblasti mobility (např. oddělení veřejných činností ministerstva odpovědného za stavbu hlavních silnic – aplikovatelné ve Flandrech, pozn. překl.). Vzhledem k tomu, že se občanská hnutí často zabývají velkými infrastrukturními projekty s dopadem na život ve městě a na životní prostředí, je zřejmé, že studie podpořené crowdfundingem pravděpodobně budou užitečné s ohledem na posuzování dopadů navrhovaných projektů a tvorbu a proveditelnost alternativních koncepcí.

Autor

Prof. Dirk Lauwers

Afdeling Mobiliteit en ruimtelijke Planning
Center for Mobility and Spatial Planning Sint-Pietersnieuwstraat 41 b2

900 Gent Belgica

tel: 0032 475 6565 20

e-mail: dirk.lauwers@ugent.be

www.sump-network.eu

PRÁVNÍ UPOZORNĚNÍ: Za obsah této publikace nesou odpovědnost výhradně autoři. To nutně neodráží stanovisko Evropské unie. Evropská komise není zodpovědná za jakékoli použití informací obsažených v této příručce. Všechny snímky jsou poskytovány příslušnými partnery (pokud není uvedeno jinak) a jsou schváleny pro reprodukci v této publikaci

CIVITA S PROSPERITY čerpá z fondů evropského výzkumného a inovačního programu Horizon 2020, číslo grantové smlouvy 690636.